

Nr 65.

Av herr **Törnkvist** i Karlskrona. *om uppförande med oförändrat belopp av anslaget till sjömanshusen.*

Under punkt 25 av tionde huvudtiteln i statsverkspropositionen har Kungl. Maj:t föreslagit, att anslaget till sjömanshusen skall sänkas från det belopp av 162,000 kronor, varmed anslaget under en följd av år utgått. Departementschefen har i detta avseende gått betydligt längre än granskningsnämnden, som förutsatt en minskning med 16,000 kronor i stället för nu föreslagna synnerligen kraftiga besparingar på icke mindre än 62,000 kronor.

Sjömanshusens ursprungligen främsta uppgift var understödsverksamhet bland sjöfolk eller, som man år 1748 vid grundläggandet av sjömanshusinstitutionen uttryckte det, att möjliggöra för »coopvaerdiesjöfolk som antingen under och uti tjänst på svenska coopvaerdieskepp lidit någon skada till hälsa och lemmar eller ock uti förbemälte tjänst tillbragt deras år och för ålder samt bräcklighets skull icke vidare tjänst kunde göra», att på sin återstående levnadstid njuta ett visst årligt underhåll; för denna verksamhets utövning hava sjömanshusen sedan gammalt ägt rätt uppbära vissa av sjöfolket själva och redarna (fartygen) för detta syfte uttagna avgifter (hyresavgifter och tonavgifter). Denna deras ursprungliga och samhälleligt synnerligen behjärtansvärda uppgift har emellertid allt mer kommit att skjutas åt sidan genom att de förvaltningsbestyr av olika slag, som staten efter hand ålagt sjömanshusen genom de med dessa bestyr förbundna kostnaderna berövat understödsverksamheten betydande belopp.

På grund av dessa statliga förvaltningsuppgifters stora omfång, som undan för undan ökats, har tidigare genom olika utredningar, däribland 1917 års sjömanshuskommittéers stora utredning, beräknats, att statens andel i sjömanshusens förvaltningsuppgifter ej kunde sättas lägre än till 75 procent.

De årliga totalkostnaderna för sjömanshusens förvaltning uppgå för närvarande till cirka 538,000 kronor årligen. Staten har på senare år härtill bidragit med allenast 162,000 kronor årligen eller alltså endast med omkring 30 procent, medan återstoden fått tagas av de medel, som eljest skolats reserveras för understöd. Räknat efter ovannämnda i och för sig ej höga procenttal av 75 procent borde rättvisligen ett väsentligt högre statsbidrag kunna begäras. Under alla förhållanden kan ej någon besparing i det nuvarande statsanslaget ske utan allvarligt åsidosättande av billighetens krav. Att märka är att anslagsminskningen till sist går ut över sjukt och ålderstiget sjöfolk.

Vanskligheten i att rubba på sjömanshusens till beloppet fasta inkomster, till vilka statsanslaget på senare tid hört, framstår med särskild skärpa, om det beaktas, att sjömanshusens förnämsta inkomstkällor, ton- och hyresavgifterna, växla i hög grad med konjunkturerna, vilket även kommerskollegium i sitt i den kungl. propositionen åberopade utlåtande i ärendet framhållit. Detta framgår av det förhållandet, att skillnaden mellan de årliga

uppbörderna av tonavgiften under exempelvis år 1921 (den lägsta årsuppbörden efter tonavgiftens höjning år 1918) och under år 1929 (den högsta årsuppbörden efter tonavgiftens höjning) utgör icke mindre än 336,920 kronor, samt att skillnaden mellan uppbörderna av hyresavgifter, vilka äro beroende såväl av konjunkturerna som av storleken av sjöfolkets hyror, under de varandra närliggande åren 1928 och 1930 utgör 108,527 kronor. Vad dylika inkomstväxlingar betyda för den ekonomiska förvaltningen av en välfärdsinstitution av sjömanshusens karaktär torde icke behöva närmare förklaras. Men även om, såsom departementschefen framhåller, en tillfällig beskäring av statsanslaget ej skulle behöva medföra någon minskning i den nuvarande omfattningen av understödsverksamheten, lägger den sig givetvis hindrande i vägen för en välbehörlig successiv höjning av understödsbeloppen. Önskvärdheten av dessa belopps höjning framgår av det förhållandet, att sjömanshusen, ehuru en avsevärd förbättring undan för undan kunnat ernås under senare år, likväl alltjämt icke förmå utdela högre understöd per mottagare och är än i genomsnitt omkring 110 kronor. Med hänsyn till statens in-
språktagande av sjömanshusen för dess förvaltningsbestyr innebär sänkning av förevarande anslag i själva verket, att staten i än större utsträckning än som redan hittills måste anses hava varit fallet tillgodoser statsintressen på bekostnad av de intressen, som ligga bakom sjöfolks och redares avgifter till sjömanshusen, nämligen syftet att säkerställa en åtminstone något så när effektiv hjälpverksamhet från dessa institutioners sida.

Då alltså särskilt starka skäl synas tala för att på denna punkt undvika en anslagsminskning, hemställes,

att ifrågavarande anslag till sjömanshusen må för budgetåret 1933/1934 upptagas till oförändrat belopp 162,000 kronor.

Stockholm den 21 januari 1933.

Algot Törnkvist.